

VAD BETYDER COPYRIGHT (©)

På allt fler hemsidor runt om på webben ser man att folk skrivit att de har copyright på sina sidor. Men vad betyder egentligen copyright?

---

1. Vad är skillnaden mellan upphovsrätt och copyright?

Copyright är det engelska ordet för upphovsrätt, svårare är det inte.

2. Hur länge är ett verk skyddat av upphovsrättslagen?

Ett verk är skyddat i och med att det skapas. Upphovsrätten försvinner normalt 70 år efter upphovsmannens död. Man behöver inte heller göra en ansökan för att verket ska skyddas av upphovsrätten. (Detta till skillnad från patenträtten och varumärkesrätten som man måste ansöka om.)

3. Måste man skriva copyright på sina sidor?

Nej, egentligen inte.

En copyrightsymbol (©) är mestadels till för att man ska kunna se vem som har skapat verket utifall man skulle vilja komma i kontakt med personen i fråga. Du kan med andra ord, om du vill, endast ange en e-post-adress eller dylik brevid din copyrightsymbol.

Det är inget krav att du har med en copyrightsymbol på ditt verk (din hemsida i detta fall) för att den ska skyddas av upphovsrättslagen enligt Bernkonventionen som Sverige och de flesta andra länder skrivit på. I slutet av 1997 hade 127 länder anslutit sig till denna konvention.

Copyrightsymbolen krävs dock för att verket ska skyddas av Världskonventionen, mer om detta nedan.

4. Vad menas med "verk"?

Med verk menas det du skapat. Det kan t.ex. vara en text, bild, låt, sång, program, skulptur etc.

5. Måste man betala för att få copyright?

För att något du skapar ska skyddas av upphovsrättslagen ska den nå något som kallas "verkshöjd". Du behöver inte betala för eller ansöka om detta, utan ditt verk skyddas av upphovsrättslagen så fort det skapats (under förutsättning att den når verkshöjd).

6. Vad är en verkshöjd?

Begreppet verkshöjd används inom upphovsrätten för att tala om huruvida något är skyddat eller inte av upphovsrättslagen. För att ett verk ska skyddas krävs att det har "*höjt sig till en viss grad av självständighet och originalitet*". Vid bedömningen om huruvida ett verk uppnår en verkshöjd tas ingen hänsyn till huruvida verket har hög kvalitet. Det viktiga är att verket är unikt och att det speglar originalitet och visar på uttryck för skaparens individualitet.

Något som skapas av naturen, ett djur eller av en slump (t.ex. om en dator slumpar fram ett verk) når således inte en verkshöjd. Om något når en verkshöjd eller inte får man avgöra i fall till fall. Det finns inga färdiga måttstockar för detta.

Kraven för vad som ska nå en verkshöjd är inte så stora i Sverige. Även ett vanligt brev anses uppnå en verkshöjd i Sverige. 1927 fastslog dock HD, högsta domstolen, att ett matrecept inte uppfyller de kriterier som ställs för att det ska uppnå en verkshöjd.

7. Vad händer om jag bryter mot upphovsrättslagen?

Att bryta mot upphovsrätten kan leda till att man döms till böter och/eller fängelse i max 2 år.

Hur stor böter man får beror givetvis på hur grovt brottet varit, fast lagen säger att "*den som utnyttjar ett verk ska gälda ersättning utgörande skäligt vederlag för utnyttjandet*". Har brottet dessutom begåtts med avsikt eller med grov oaktsamhet så ska bötesbeloppet inte bara omfatta vederlaget för utnyttjandet, utan även omfatta ersättning för lidande eller annan skada.

8. Bryter jag mot någon lag om jag länkar till en sajt som bryter mot upphovsrättslagen?

Ja, i och med att du med "*råd eller dåd*" främjar en brottslig handling kan du dömas för medhjälp till upphovsrättsintrång. Om du vet eller borde kunna förstå att din länk används för att folk t.ex. ska ladda ner olagligt material så hjälper du med din länk till att en olaglig handling begås. Dvs, trots att du själv inte begår något egentligt brott så har du med din länk medverkat till att brott begås.

Skulle du länka till en sajt där man kan anta att du inte på något sätt haft till avsikt att man skulle begå en olaglig handling, så är det föga troligt att ett medverkandeansvar uppstår.

9. Om jag hittar en intressant artikel i en tidning och sedan skriver om den med ett eget språk, får jag då publicera denna?

Du får inte rakt av kopiera en artikel för att sedan sprida denna, fast en nyhet i sig är inte skyddad av upphovsrättslagen, så du får samla information från en artikel och sedan skriva en egen artikel om samma ämne fast med dina egna ord.

10. Finns det något som inte är skyddat av upphovsrätten?

Ekonomisk upphovsrätt gäller inte på verk som tidigare varit skyddade fast som inte längre är det p.g.a. att upphovsmannen dött för mer än 70 år sedan. Ekonomisk upphovsrätt gäller inte heller allmänna handlingar skapade av myndigheter p.g.a. svensk offentlighetsprincip. Vem som helst får utan kostnad ta del av dessa handlingar.

Exempel på handlingar som inte skyddas av upphovsrätten är beslut, yttranden, offentliga utredningar och översättningar av författningar.

11. Vad i ett verk är det som egentligen skyddas?

Det är verkets konkreta utformning, inte idén bakom verket, som skyddas.

Man kan t.ex. rita en tavla av en gris som dansar folkdans med fem kor, och få denna tavla skyddad av upphovsrätten. Det betyder dock inte att någon annan senare på sitt eget sätt inte skulle få rita en egen tavla föreställande en gris som dansar folkdans med fem kor.

12. Kan man sälja sin upphovsrätt?

När ett verk skapas (produceras, uppfins etc.) så finns två skydd bakom detta. Det ena är de ideella rättigheterna, det andra är de ekonomiska rättigheterna.

De ekonomiska rättigheterna kan man sälja vidare. De ideella rättigheterna kan man inte sälja.

Datorprogram är det enda verk där en arbetsgivare automatiskt får upphovsrätten till det då det skapas. I andra fall är det den anställde själv som får upphovsrätten till det den skapat, om inte annat har förhandlats fram.

I de ideella rättigheterna ingår bl.a. att upphovsmannen har rätt att kräva att hans/hennes namn anges, i den grad det är skäligt och förenligt med god sed, i samband med att verket visas upp eller produceras.

Upphovsmannen har förutom detta rätt att neka till att få verket förändrat på ett sådant sätt att hans/hennes konstnärliga eller litterära anseende kränks eller att verket exponeras på ett sätt som kan anses kränkande för upphovsmannen.

Antag exempelvis att en artist skriver ett par låtar. Artisten har då själv skapat låten och kan inte bli av med denna ideella rätt, eller snarare ära. Fast den ekonomiska rättigheten kan mycket väl ligga hos skivbolaget. Dessa kan då sälja artistens skivor och marknadsföra musiken.

Artisterna kan licensiera bort de ekonomiska rättigheterna till sitt verk, men inte det faktum att han/hon själv skapat verket.

13. Gäller upphovsrätten utomlands?

Det finns tre konventioner som berör Sveriges upphovsrätt internationellt:

Bernkonventionen (1886), Världskonventionen om upphovsrätt (1952) och Romkonventionen (1961).

Bernkonventionen kan sägas vara den betydelsefullaste då de flesta länder har skrivit på denna konvention. I slutet av 1997 hade 127 länder skrivit på den. Meningen med denna konvention är att ge samma skydd åt medborgarna från samtliga länder som skrivit på denna konvention.

Enligt Bernkonventionen gäller upphovsrätten i och med att verket skapas och det gäller formlöst. Det finns således inga formalitetskrav för att ett verk ska vara skyddat av upphovsrätten. Man ska inte heller behöva ansöka om upphovsrätt för sitt verk.

USA gick med Bernkonventionen först 1988. Detta eftersom landets upphovsrättsliga lagstiftning bygger på formkrav. Innan detta var USA med i Världskonventionen, som 95 länder skrivit på. För att skyddet ska gälla i länder som skrivit på Världskonventionen men inte Bernkonventionen krävs att man har med en copyrightsymbolen eller ordet "copyright", sitt namn samt året för den första utgåvan i denna ordning. Mellan länder som skrivit på både Bernkonventionen och Världskonventionen gäller inte Världskonventionens regler om att man måste märka sitt verk på detta sätt, då behöver man alltså inte ha med sin copyrightsymbolen.

Romkonventionen är den mindre konventionen och har skrivits under av 51 länder. Eftersom inte så många länder skrivit på denna konvention så har den inte heller blivit lika betydelsefull som de andra två konventionerna Sverige skrivit på.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.